

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ ΑΝΙΚΑΝΟΥ ΠΟΛΙΤΗ (του Γιώργου Κουτσαντώνη)

✘ Η εικόνα του ανίκανου, αμόρφωτου, αδιάφορου, ανενημέρωτου πολίτη ακόμη και του «**πολιτικά ανώριμου**» ο οποίος δρα με γνώμονα τα πάθη του και τα ιδιοτελή συμφέροντά του, για ολόκληρους αιώνες συνόδευσε πιστά την ανάπτυξη των πολιτικών συστημάτων. Η απεικόνιση του πολιτικά ανάξιου μέσου πολίτη, υπήρξε ιστορικά αντικείμενο εκμετάλλευσης από τους ηγεμόνες. Αρχικά για να αποτραπεί η επέκταση του δικαιώματος ψήφου (στις γυναίκες, στη νότια Αφρική κ.ο.κ) και, στη συνέχεια, για να παρεμποδιστεί το αίτημα για μεγαλύτερη συμμετοχή των πολιτών στα πολιτικά δρώμενα.

Το θέμα της πολιτικής ανικανότητας των λαών, σήμερα περισσότερο από ποτέ, θα έπρεπε να βρίσκεται στο επίκεντρο του συλλογικού διαλόγου, καθώς (με ευθύνη αμοτέρων των εμπλεκόμενων δηλαδή πολιτών και πολιτικών) κατασκευάστηκε ένα είδος κοινής αντίληψης, ότι δηλαδή ο μέσος πολίτης δεν είναι σε θέση να κρίνει ορθολογικά εφόσον δεν διαθέτει την απαραίτητη επάρκεια, ώστε να αποφασίσει για «**σύνθετα πολιτικά ζητήματα**».

Από τα παραπάνω προκύπτει ασφαλώς ένα βασικό ερώτημα: εάν οι πολίτες δεν είναι ικανοί να αποφασίσουν σχετικά με σύνθετα ή μη πολιτικά θέματα, πώς μπορούν να είναι ταυτόχρονα σε θέση να αξιολογούν ορθά τις υποψήφιες προσωπικότητες που στη συνέχεια θα τους αντιπροσωπεύσουν στα κοινοβούλιο και επομένως θα λάβουν αποφάσεις για λογαριασμό τους;

Αντιστοίχως πώς, αυτοί οι ίδιοι ανίκανοι πολίτες, είναι ταυτόχρονα σε θέση να αξιολογήσουν τις προγραμματικές δηλώσεις και τα προγράμματα των κομμάτων, ώστε να ψηφίσουν αναλόγως;

Παραμένει ασαφές γιατί οι ψηφοφόροι αφενός θεωρούνται ικανοί να επιλέξουν μεταξύ των κομμάτων και των υποψηφίων, ενώ

αφετέρου κρίνονται ανίκανοι να αποφασίσουν για συγκεκριμένα πολιτικά ζητήματα.

Αυτό το επιχείρημα συνιστά μια τεράστια αντίφαση στην οποία οι πολίτες έχουν εγκλωβιστεί στα **αδιέξοδα αντιπροσωπευτικά πολιτικά συστήματα**, που όχι μόνο αμφισβητούν την ίδια την δυνατότητα κατανόησης (από την πλευρά των πολιτών) των πολιτικών προγραμμάτων αλλά (οι πολιτικοί τους εκφραστές) διαθέτουν και το αριστοκρατικό προνόμιο να μην τα εφαρμόζουν ή να τα μεταλλάσσουν κατά το δοκούν χωρίς ουσιαστικές συνέπειες.

Στην πραγματικότητα, οι πολίτες δεν έχουν δεχθεί μόνον αυτή την αντίφαση αλλά – με την παθητικότητά τους και την έλλειψη αμφισβήτησης – έχουν επιτρέψει τη δημιουργία μιας ακόμη **κοινής ψευδαίσθησης**. Αυτή η ψευδαίσθηση, που δημιουργήθηκε σχεδόν σιωπηρά, αφορά στην ύπαρξη – κάθε φορά – μιας σχεδόν μυθικής φιγούρας πολιτικού προσώπου: εξαιρετικά ευφυούς, εξόχως καταρτισμένου, ορθολογικού και αδιαμφισβήτητης ηθικής, ενός με λίγα λόγια, ακέραιου πολιτικού σοφού (ως μια τέλεια σύνθεση με υπεράνθρωπες διαστάσεις και χαρακτηριστικά). Οδήγησε με άλλα λόγια στην πίστη περί ύπαρξης ηγετών με ιδιότητες **«πολιτικού υπέρ-όντος»**.

Σήμερα, στο πλαίσιο των αντιπροσωπευτικών πολιτικών συστημάτων, οι πολίτες εκλέγουν τους εκπροσώπους, αλλά μόνο οι πολιτικοί αποφασίζουν. Αυτοί οι τελευταίοι έχουν το **μονοπώλιο** σε όλο το φάσμα των αποφάσεων για όλα τα μεγάλα θέματα, ώστε να καθορίσουν την πολιτική τους ατζέντα και να επωφεληθούν των χρηματοδοτικών πόρων για τη διάδοση των θέσεών τους.

Όταν στη συνέχεια μονομερώς διαμορφωθούν αυτές οι θέσεις, οι πολίτες καλούνται στις εκλογές να ψηφίσουν ώστε να προκύψει μια πλειοψηφία. Όμως οι πλειοψηφίες όπως και οι μειοψηφίες είναι ποσοτικά μεγέθη (και κατά βάση αδιαφορούν για την όποια

ποιοτική παράμετρο). Έτσι στα πλαίσια του κοινοβουλευτισμού όλα ανεξαιρέτως τα κόμματα για να κερδίσουν μια θέση στη βουλή πρέπει (εφόσον απευθύνονται σε μικρότερα ή μεγαλύτερα τμήματα πολιτικά ανίκανου πληθυσμού) να παραιτηθούν από κάθε **ρεαλιστική και ορθολογική πολιτική ανάλυση**, ουσιαστικά να παραιτηθούν από την ίδια την **έννοια του κοινού οφέλους**. Μάλιστα γνωρίζουν πως έχουν περισσότερες πιθανότητες εάν κολακέψουν (στην κρίσιμη εκείνη μάζα των ψηφοφόρων τους) την επιπολαιότητα, την έλλειψη καλλιέργειας, την χυδαιότητα του καταναλωτισμού. Αρκεί, εκείνοι οι λίγοι κομματάρχες, να βρίσκονται σε αγαστή συνεργασία, με μια σταθερή και απόλυτη μειοψηφία ισχυρών οικονομικά πολιτών και να φροντίζουν για τα συμφέροντά της.

Με αυτό τον τρόπο εδραιώθηκε μια **χυδαία σχέση** ανάμεσα στους λίγους ανώτερους (πολιτικούς) και τους πολλούς κατώτερους-αναλφάβητους (ψηφοφόρους) που αξιωματικά οδηγεί σε έναν συλλογικό βίο που καθορίζεται – κάθε φορά – από μια αμιγώς ποσοτική εκτίμηση η οποία είναι βέβαιο ότι δεν μπορεί να οδηγήσει σε ποιοτικές απαιτήσεις και επομένως ποιοτικά αποτελέσματα. Το υβριστικό αυτής της υπόθεσης είναι ότι, ενώ ο μέσος όρος κατά κεφαλήν καλλιέργειας στην κοινωνία είναι όλο και πιο υψηλός, **(οπότε αυτή η κοινωνία είναι πολύ πιθανόν να μπορεί να εγγυηθεί ικανοποιητική ανταπόκριση σε ποιοτικές πολιτικές απαιτήσεις)**, οι πολιτικοί ηγέτες συνεχίζουν να της απευθύνονται με μια **θρασύτατη απαξίωση**.

Άλλωστε η απόφαση των πολλών (ορθότερη ή μη) για οποιοδήποτε ζήτημα, είναι η μόνη δημοκρατικά νόμιμη.

Εν κατακλείδι, το γεγονός ότι κυβέρνηση θα πρέπει να ανατεθεί σε λίγους έμπειρους, κάτι σαν πλατωνικούς θεματοφύλακες, αφιερωμένους στο να κυβερνήσουν (στην ουσία για ένα ανύπαρκτο κοινό καλό), όντας μάλιστα ανώτεροι από τους υπόλοιπους πολίτες, συνθέτει την **πεμπτουσία της ύβρεως** που ενώ γνωρίζουμε ότι αντιτίθεται στη βιωσιμότητα του δημοκρατικού εγχειρήματος, συνεχίζουμε να ανεχόμαστε με μια ανεξήγητη στωικότητα.

Γιώργος Κουτσαντώνης

Πηγή/φωτογραφία: Art Version ~ Εικαστικά, λογοτεχνικά, πολιτικά και συναφή αμαρτήματα, artversion.eu